

פרויקט מאמינים במשטרה

חוברת אמונית למתן כלים לעבודת השוטר פרויקט מאמינים במשטרה

חוברת מס' 1

יוצא לאור ע"י מכנת אלישע

מאמינים במשטרה

בוגר צבא, רוצה להשפיע ולשנות?
מחפש מקצוע עם שילוב תורני?

קח אחריות ובוא להיות קצין במשטרה במסלול מיוחד
המשלב שירות משמעותי
עם לימוד תורה וליווי הלכתי לאורך כל השרות

החל היום
למצוא תאים
הקצו

התוכנית בברכת גדולי רבני הציונות הדתית,
ראשי ישיבות וראשי מכינות
מספר המקומות מוגבל

טלפון לפרטים: 08-9241167 (פנינה) או קו"ח לפקס: 08-9241053
דוא"ל: melishapolice@gmail.com אתר: www.elishapolice.pws.co.il

חוברת רוחנית למתן כלים לעבודת השוטר

"פרויקט מאמינים במשטרה"

תוכן העניינים

2	נחי אייל - יוזם הפרויקט
3	אבינועם גואלמן - מנכ"ל התוכנית
4	הרב יצחק נסים - ראש המכינה
6	הרב אליהו מוגרבי - הרב הראשי למשטרת ישראל
9	הרב רמי ברכיהו - ראש בית המדרש
23	הרב אריאב יוסט
26	הרב אלי רייף
31	מידעון

פרויקט מאמינים במשטרה

נחי אייל - יוזם הפרוייקט

פרויקט מאמינים במשטרה נולד בכדי לתת מענה לשתי מטרות. האחת, חיבור בין הציונות הדתית ומשטרת ישראל לאור המתחים הקיימים לאחר אירועי גוש קטיף, עמונה, ודומיהם. השנייה, טיוב כח האדם במשטרה. האתגרים שמעמידה התכנית הן בתחום המנטלי והן בתחום הדתי, הינם רבים וסבוכים. הסיכוי היחיד להצלחת התכנית מותנה ברצון הטוב של שני הצדדים, וצעידי זהירה ומפוקחת בין המכשולים הרבים שצפויים לה בדרך. ב"ה זכינו והקבוצה הראשונה שיצאה לדרך המאתגרת, הינה קבוצה איכותית, המלווה על ידי הצוות הניהולי, והצוות החינוכי של המכינה בראשות הרב יצחק נסים ראש המכינה והרב רמי ברכיהו ראש הפרויקט. אין ספק כי העיניים הנשואות בקרב הציבור להצלחת התכנית מחד וההירתמות של אנשי המשטרה, החל מהמפק"ל רב ניצב יוחנן דנינו, דרך ראש אמ"ש ניצב ירון בארי שמוביל את הפרויקט באומץ ובנחישות בעזרת אנשיו, כמו גם אנשי הרבנות המשטרתית, תסייע להצלחתו של הפרויקט. תודה מיוחדת ראויה לנצ"מ יפעת שקלר אשר הובילה להבשלתו של הפרויקט במסדרונות המשטרה. אני משוכנע כי בהמשכו של התהליך נוביל למציאות בה המערכת המשטרתית והציונות הדתית יפיקו רווחים הדדיים משיתוף הפעולה עד שאך טבעית תהיה יציקת התוכן גם בקרב הציונות הדתית לציווי "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך"

ברכות ויישר כח לרב רמי על ספר הביכורים של הפרויקט, שמסמן את תחילתה של הספרות התורנית שתתפתח בתחום זה.

אבינעם גואלמן - מנכ"ל התוכנית

זכות גדולה נפלה בחלקכם, להיות המחזור הראשון שמתגייס למשטרה, במסגרת פרויקט "מאמינים במשטרה", שמטרתו העיקרית הינה שילוב בני הציונות הדתית בפעילות המשטרה.

שלבי הגיוס והחודשים הראשונים שלכם בהכשרות שעברתם במשטרה, לוו לא אחת בחששות כבדים מהלא ידוע, ומהקשיים הצפויים והבלתי צפויים בהצטרפות לארגון המשטרה. ככל שחלפו החודשים, התגבשה לה קבוצה איכותית, מקצועית ומובילה שמבינה שעניי רבים מאוד בציונות הדתית נשואות אליה, ובוחנות את מעשיה, ואתם כשליחי ציבור, הבנתם את תפקידכם החשוב, ויחד כקבוצה הצטיינתם בלימודכם ובהכשרתכם.

האתגרים העומדים לפתחכם עוד רבים, אך כשאני מביט בכם, אני סמוך ובטוח כי אתם מסוגלים לעמוד ביעדים שהצבתם לעצמכם עם גיוסכם למשטרה. חשיבותה של התוכנית, מלבד גיוסכם למשטרה, הינה הקמתו של בית המדרש, שייתן מענה לשאלות ובירורים הלכתיים ומוסריים, לכל שוטר במשטרת ישראל. בית מדרש זה, שאת פרי ביכוריו אתם מחזיקים היום, יהיה בעזרת ה' התשתית לספרות תורנית רבה שתכתב בכל הנוגע לעבודתו של השוטר במשטרת ישראל.

בהזדמנות זאת אבקש להודות לרב רמי ברכיהו, שלקח על עצמו משימה לא פשוטה במתן תשובות בסוגיות הלכתיות מסובכות, איתם מתמודד השוטר בפעילות היום יומית. אני רוצה להודות לצוות המכינה, ובייחוד לצוות המשרד המסור, שנרתם לעבודת הקודש בניהול הפרויקט, ופעל רבות במטרה להוציא את החוברת הזאת לאור. לקציני ומפקדי המשטרה, שבעזרת נחישותם והבנתם את גודל השעה וחשיבות המשימה, מובילים את הפרויקט בהצלחה רבה להשגת מטרותיו, וכמובן לכם השוטרים - בוגרי המחזור הראשון של הפרויקט. עלו והצליחו וקדשו שם שמיים ברבים.

הרב יצחק נסים - ראש המכינה

עולם המערה ועולם המעשה

לאחר שנגזרה גזרה על רבי שמעון בר יוחאי שיהרג, הלכו הוא ובנו והתחבאו במערה. נעשה נס ונברא להם חרוב ומעיין והיו פושטים את בגדיהם ויושבים עד צווארם בחול וכל היום עסקו בתורה...

ישבו שתיים עשרה שנה במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודיע לבן יוחאי שמת קיסר ובטלה גזרתו? יצאו וראו בני אדם כשהם חורשים וזורעים. אמר: מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?! כל מקום שהיו גותנים עיניהם מיד נשרף, יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חיזרו למערכתכם!

חזרו לעוד שניים עשר חודשים ולאחר שיצאו בשנית - נתישבה דעתם.

המדרש מתאר לנו לכאורה מצב אידיאלי בו יושבים רשב"י ובנו ועוסקים כל היום בלימוד התורה. את הגוף הם קוברים בחול ומשאירים רק את הראש מחוץ לחול. העסק הוא רק במהות, באידאה, בעולם הרוח. אין עיסוק בעולם הגשמי כלל. גם מקור הקיום שלהם הוא עץ חרוב ומעיין שנבראו בנס, ואין בהם שום הנאה אלא הצורך הבסיסי לקיום הגוף.

עולם המערה מסמל לנו עולם של פרישות ואידאל גדול שלכתחילה כך צריך לנהוג במתח שבין עולם הזה לעולם הרוח. אין לנטוש חיי עולם לצורך חיי שעה. אם אדם יעסוק בעניינים הגשמיים, תורה מה תהא עליה, והרי היא סוד ויסוד העולם ??

אם כך, לא ברורה הסיבה שנמנע אליהו להיכנס למערה ולהודיע לרשב"י על ביטול הגזירה, ופונה בלשון קצת בוטה - מי יודיע לבן יוחאי שבטלה הגזירה ולא בתוארו רבי שמעון, וכל זה כשהוא עומד בפתח המערה.

לאחר שיצאו מהמערה לא יכלו להכיל את המציאות שבני אדם חורשים וזורעים ועיקר עיסוקם הוא בעולם החומר. כל מקום שנותנים עיניהם בו מיד נשרף. ושוב באה הקריאה - חזרו למערכתכם. ושוב השאלה-מדוע הוגלו שנית ובת הקול באה כנזיפה?

מסביר הרב זצ"ל באורות התחיה - שהדרך של עולם המערה נכונה רק לזמן החורבן. לזמן שנעתק החייל הישראלי מאדמתו. אז אין עניין בעיסוק בעניינים הלאומיים ויש לפתח את רוח האומה בפרט. אך כאשר חזרנו לארצנו והאומה מתחילה להיבנות כאומה בארץ, הרי שאין לנהוג כך ויש לחבר את שתי האידאות, את עולם הרוח-התורה לעולם המעשה-הלאומיות. כאן גם העיסוק בעולם המעשה הוא קודש.

"אבל כאשר הגיע התור של בניין האומה בארצה והצורך המעשי של הסידורים המדיניים והחברתיים נעשה חלק מתכנית פעלי הכלל, הרי הם הם גופי תורה. וכל מה שיתרחבו הגורמים המעשיים ויתבססו יותר, יפעל הרוח המלא קדושה וחיי אמת על העולם ועל החיים ואור ישראל יאיר פני תבל בכליל יפעתו".

העיסוק בעניינים הלאומיים בארץ, הרי הוא כעיסוק בגופי התורה. על ידי הגוף מתגלה הרוח הגדולה שבאומה ובאה לידי ביטוי. הקב"ה רצה שנהיה ממלכת כהנים וגוי קדוש. לא פרטים מצויינים אלא ממלכה, חברה ערכית המגשימה בפועל את כל הרעיונות האלוקיים הגדולים.

גם אנו המצטרפים למפעל הגדול הזה של ביטחון הפנים והסדר החברתי, מגשימים את הצו של-שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. אנו, הבאים מעולם הישיבה, מהרוח הגדולה של התורה, והמאמינים בתורה הגואלת, מחברים בכך את גוף האומה לנשמה הגדולה, ושותפים בהגשמת החזון של ממלכת כהנים וגוי קדוש.

לכו בכוכם זה והושעתם את ישראל

אליהו מוגרבי - הרב הראשי למשטרת ישראל

נפטרים ושטרים תתן לך בכל שעריך וכו' ושפטו את העם משפט צדק:

שלום הציבור ובטחנו אינו נתון לפשרות, לא ניתן להזניח אפילו לא דקה אחת מ-24 שעות היממה מבלי להיות ערניים לכל דבר המתרחש בארצנו הקדושה ובסביבתה, היכול להפר את שלוות תושבי מדינת ישראל. השאלה הערכית העומדת לנגד עינינו היא האם עלינו לבחור בחיים של התמסרות למען הכלל?

שירותי הביטחון בכלל מבטאים את - **אהבת הזולת** - שהיא כל התורה כולה, ולהצטרף לפועלים למען מטרה זו, זה לבחור בהידור במצוות החשובות והעיקריות של אהבת הזולת...

הלל הזקן שהיה נשיא ישראל, אשר ממנו נמשכה שושלת הנשיאות בישראל במשך דורות, קבע: **"ואהבת לרעך כמוך"** זהו כל התורה, ואידך זיל גמור, והיתר לך ולמד".

נביאי ישראל בקשו מעם ישראל להתנדב ולעשות מעשי חסד. בשמו של אליהו הנביא נאמר: כך אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בניי, מה אני מבקש מכם? הרי אני מבקש, אלא שתהיו אוהבים זה את זה ותהיו מכבדים זה את זה. מה הם דרכי שמים? בורא העולם, רחמן ומרחם אפילו על הרשעים ומקבל אותם בתשובה שלימה וזן מפרנס את כל הבריות, כך תהיו רחמנים זה על זה, לפרנס זה לזה ותאריכו פנים זה לזה בטובה". (תנא דבי אליהו, פרק כו). כל גדולי ישראל זכו למה שזכו בדורותיהם, על שהתנדבו למעשי חסד.

אברהם אבינו זכה להיות אבי האומה, משום שנלחם עם המלכים ששבו את בן אחיו - לוט, וכאשר רצה ה' להחריב את סדום שאנשיה

היו "רעים וחטאים", עמד ובקש מהקב"ה לבטל מעליהם את הפורענות. **משה רבנו** זכה להיות מושיעם של ישראל, משום שראה בכאבם של אחיו, למרות שגדל בבית המלוכה. "אמר הקדוש ברוך הוא: אתה הנחת עסקיך והלכת לראות בצערם של ישראל ונהגת בהם מנהג אחים, אני מניח את העליונים והתחתונים ואדבר אתך" (שמות רבה פרשת א').

יהודה בנו של יעקב אבינו, זכה להיות אביהם של מלכי יהודה - ממנו יצא דוד המלך ומצאצאיו כל המלכים בישראל - "**לא יסור שבט מיהודה**". בקריעת ים סוף פחדו היהודים להיכנס לים, נחשון בן עמינדב ממטה יהודה התנדב להיות הקופץ הראשון ומזרעו תתקיים ההבטחה לשבט יהודה. מכאן הביטוי "**נחשונים**" - לאלה הראשונים להתנדבות ולמעשים טובים. התבוננות אחר מידות החסד האפשריות מראה לנו את החשיבות העצומה שמייחסת להן המסורת היהודית: "**כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים**" (שבת נא ע"ב).

להיות חלק מהמאגר של כוחות הביטחון וההצלה במדינת ישראל, הינה מעלה חשובה מאוד ומצווה גדולה מן התורה, שהרי בכך הינך תורם להציל את ישראל מיד אויביהם ולשמור על ארץ ישראל שתהיה בידי עם ישראל. **להציל יהודי:** על כך נאמר "**לא תעמד על דם רעך**" (ויקרא יט, טז), נצטוונו שאם נראה אחד מבני עמנו בסכנה, נחלץ לעזרתו, לשם כך על האדם להיות מוכן אף להכניס את עצמו לסכנה, וכאשר כלל ישראל נמצא בסכנה, חובה על כל העם להיחלץ להצלת ישראל. כפי שאמרו חכמינו במשנה "כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא" (סנהדרין ד, ה).

ישוב ארץ ישראל: בנוסף נצטוונו על ישוב הארץ, לרשת את הארץ וליישב אותה, הכוונה היא שארץ ישראל, תהיה בריבונות ישראלית ותיושב בעם ישראל לאורכה ולרוחבה. עלינו להגן על חבלי הארץ שנמצאים ברשותנו.

בחסדי הבורא זכינו לבנות כוח הרתעה (צה"ל, שב"כ, משטרה ועוד) המוגדרים "כוחות הביטחון" כוח זה, מהווה חלק בלתי נפרד מהמשימה הנעלה הזו "הצלת עם ישראל מיד שונאיהם" אף זכינו לקיים את מצוות ישוב הארץ, בשמירת הריבונות הישראלית בארץ ישראל. לפיכך מצווה על כל אחד ואחד מישראל הנדרש לכך להתגייס לאחד מכוחות הביטחון. ובכך לקיים מצוות חשובות אלו.

שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק: (דברים טז, יח). רש"י מבאר: **שופטים ושטרים:** שופטים, דיינים הפוסקים את הדין. ושטרים, הרודין את העם אחר מצוותם. שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט. **בכל שעריך:** בכל עיר ועיר.

משטרת ישראל הינו ארגון האמון ואחראי על שלומם וביטחונם של אזרחי מדינת ישראל. הארגון כארגון והפרט כחלק מהארגון מחויבים בערכים וביעדים עליהם אמונה המערכת כולה. כולם יחד מקדישים סביב השעון את מיטב הערכים האישיים, בסיוע בני המשפחה, המאפשרת ביצוע איכותי יותר ויותר של שליחות קודש ודביקות במטרה ייחודית ונעלה "ערכי משטרת ישראל" - "רבי חנינא סגן הכהנים אומר, הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו" (אבות ג, ב).

בוגרי המכינה לחיים היקרים! הינכם הנחשונים והשותפים הראשונים של תהליך מבורך, ברכתי אליכם שד' ישמור צאתכם ובואכם מעתה ועד עולם, עלו והצליחו.

הרב רמי ברכיהו - ראש בית המדרש

חזרה הביתה אחרי משמרת¹

שוטרים במשטרת ישראל נקראים לא אחת לבצע משמרות של סיור בשבת. האם רשאים לשוב לביתם בשבת ברכבם בתום משמרתם?

תשובה: שנינו במסכת ראש השנה (פרק ב משנה ו): "בראשונה לא היו זזים משם (=העדים שבאו להעיד על חידוש הלבנה) כל היום; התקין רבן גמליאל הזקן שיהיו מהלכין אלפים אמה לכל רוח. ולא אלו בלבד, אלא אף חכמה הבאה לילד, והבא להציל מן הדליקה ומן הגייס ומן הנהר ומן המפולת - הרי אלו כאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח". מכאן למדנו שכל היוצאים להציל, אף על פי שיצאו מחוץ לתחומם, יש להם אלפים אמה לכל רוח אחר שמסיימים את תפקידם.

מאידך, במסכת עירובין (פרק ד משנה ג) שנינו: "כל היוצאים להציל חוזרים למקומן", ומשמע שאינם מוגבלים לאלפים אמה סביב המקום אליו הגיעו. שאלה זו נשאלה בגמרא (מה, א), וניתנו עליה שתי תשובות: לדעת רב, חזרה ממקום ההצלה הותרה רק עד אלפים אמה, וכדברי המשנה בראש השנה; ומה ששנינו בעירובין "חוזרים למקומן", בא להתיר את טלטול כלי המלחמה בתוך תחום האלפים אמה, ומשום מעשה שהיה: "כדתניא: בראשונה היו מניחין כלי זיינן בבית הסמוך לחומה, פעם אחת הכירו בהן אויבים ורדפו אחריהם ונכנסו ליטול כלי זיינן, ונכנסו אויבים אחריהם ודחקו זה את זה, והרגו זה את זה יותר

1 סיכום של הסוגיא שלמדנו בבית המדרש.

ממה שהרגו אויבים, באותה שעה התקינו שיהיו חוזרים למקומם בכלי זיין". ואילו לדעת רב נחמן בר יצחק יש לחלק בין אם נצחו ישראל את אומות העולם, לבין אם נצחו אומות העולם את ישראל; המשנה בראש השנה מדברת כשנצחו ישראל, ובמקרה זה התירו לחזור עד אלפים אמה בלבד, אבל כשנצחו אומות העולם - חוזרים למקומם ואפילו יותר מאלפים אמה מפני הסכנה. כך עולה מפירוש רש"י על הסוגיה.

וכתב הרא"ש בשם הר"מ כי להלכה קיימא לן כשתי הלישנות: במקום שיד אומות העולם על העליונה מותר לחזור למקומם אפילו יותר מאלפיים אמה מפני הסכנה, וכשישראל נצחו מותר רק עד אלפיים אמה ואפילו בכלי זיין, ורב נחמן אתא לפרושי מאי קאמר רב יהודה אמר רב (ועיין מה שכתב הטור בקיצור פסקי הרא"ש עירובין ד, ה). מכאן נלמד כי חכמה הבאה לילד והבא להציל מן הדליקה ומן הגייס ומן הנהר ומן המפולת - הרי הם כאנשי העיר ויש להם רק עד אלפיים אמה בלבד לכל רוח, שהרי אין כל סכנה במקום שביתתם. ואם כן שוטר שסיים משמרתו בשבת, יכול לשוב ברגלו לביתו אם הוא בתוך העיר, ואם ביתו מחוץ לעיר, אם הוא בתוך אלפיים אמה יכול לשוב ברגל לביתו, אולם מחוץ לאלפיים אמה אינו יכול לשוב לביתו גם ברגל, כמו כן לא יוכל לחלל שבת ולשוב ברכבו בשבת לביתו, שהרי אין כל סכנה במקום בו הוא נמצא בתום משמרתו, ולכן אין כל היתר לחלל שבת ולחזור לביתו.

שלא להכשילן לעתיד לבא

אלא שיש מקום לעיין בהקשר זה בדברי הרמב"ם בספרו היד החזקה שפסק (הלכות שבת ב, כג):

"גויים שצרו על עיירות ישראל... אם באו על עסקי נפשות או שערכו מלחמה או שצרו סתם, יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללין עליהם את השבת... וכשיצילו את אחיהן מותר להן לחזור בכלי זיין שלהם למקומן בשבת, כדי שלא להכשילן לעתיד לבא".

הרמב"ם סתם ולא כתב שההיתר לחזור הוא רק עד אלפיים אמה בלבד, משמע שלדעתו רב התיר חזרה בכלי זיין ואפילו יותר מאלפים אמה ולא כשיטת רש"י. זאת ועוד, טעמו של הרמב"ם אינו משום סכנה כפי שהובא בגמרא, אלא "כדי שלא להכשילן לעתיד לבוא". ויש מקום לשאול על הרמב"ם שתי שאלות: א. מנין לרמב"ם הטעם שלא תהא מכשילן, הרי טעם זה לא נזכר כלל בסוגיה? ב. והרי הרמב"ם עצמו בפרק כז מהלכות שבת (הלכה יז) פסק להלכה:

"וכל היוצאים להציל נפשות ישראל מיד גויים או מן הנהר או מן המפולת - יש להם אלפיים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו. ואם היתה יד הגויים תקיפה, והיו מפחדים לשבות במקום שהצילו בו - הרי אלו חוזרים בשבת למקומן ובכלי זיין".

נמצא שהרמב"ם מגביל את היתר החזרה עד אלפיים אמה, ורק אם במקום ההצלה ישנה סכנה ואי אפשר לשבות שם, מתיר הרמב"ם לחזור בכלי זיין למקומם ולכאורה כהסבר רש"י בדעת רב ורב נחמן בר יצחק, והרי זו סתירה לדבריו בפרק ב, שם התיר לחזור בלא הגבלה של מרחק או של סכנה?

והנה האחרונים התאמצו רבות לתרץ דברי הרמב"ם ויש שסברו שהפסקים ברמב"ם משלימים זה את זה ולכן רק אם הוא במקום סכנה יכול לשוב לביתו אף יותר מאלפיים אמה, אולם שלא במקום סכנה אין

להתיר אלא חזרה עד אלפיים אמה (עיין יד איתן הגהות על הרמב"ם שם פרק ב; שיירי כנסת הגדולה הגהות בית יוסף אות ב. קרית ספר למבי"ט ציץ אליעזר ח"א סימן לט ועוד). על פי שיטה זו הטעם שמא לא יבואו להציל בעתיד מתיר חזרה רק עד אלפים אמה בלבד, וכך העלה המגן אברהם הלכה למעשה (או"ח סימן תצו סק"ח) שההיתר מדין 'התירו סופן משום תחילתן', שייך רק לגבי איסורי דרבנן, כמו הליכה עד אלפיים אמה, מה שאין כן באיסורי תורה, שאין להתיר משום 'התירו סופן'. והרב צבי פסח פראנק השיב לרופא שביקש לחזור לביתו בשבת ברכבו אחר שבדק חולה, כי אין לו היתר לעשות כן, הואיל ואין לנו אלא מה שהתירו חכמים והיינו אלפיים אמה ותו לא:

"גם באיסור דרבנן אנו לא אומרים מעצמנו התירו סופם משום תחילתן אלא במקום שמצינו במשנה ובגמרא... ואין לדמות ולהתיר איסורי דרבנן אחרים", כל שכן איסור דאורייתא (שו"ת הר צבי או"ח ח"ב סימן י).

אמנם דעת כמה פוסקים שאין לחלק בין איסורי דרבנן וכשם שהתירו אלפיים אמה, הוא הדין גם אם עובר על שאר איסורי דרבנן, מכל מקום איסור תורה לא התירו. עיין מה שכתב הגר"ש קלוגר בספרו ובחרת בחיים (סימן צט) שאסר לרופא לחזור לביתו כשהתרחק מביתו יותר מי"ב מיל (שלשיטת הרמב"ם הוא איסור תורה), והובאו דבריו בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ח סימן טו, פ"ז סעיף יב) שהסכים עמו להלכה ולמעשה. כך העלה גם הגרש"ז אויערבך זצ"ל בתשובה (מנחת שלמה סימן ח) שההיתר לחזור הוא רק אם עובר על איסור דרבנן, אבל אין להתיר איסורי תורה בחזרה ממקום הצלה. והובאו הדברים בספר שמירת שבת כהלכתה (פרק מ סעיף סז, טט, עא ובהערות שם).

אולם יש פוסקים הסוברים שהטעם בדברי הרמב"ם שלא תהא מכשילן לעתיד לבא, בא להתיר גם איסורי תורה (יעב"ץ בתשובה סימן קלב, חתם סופר או"ח סימן רג, ח"ו סימן צט). ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סימן פ) כתב הרב משה פיינשטיין זצ"ל שיש לחלק בין היוצאים להציל הצלה בעלת אופי הדורש שהות ממושכת במקום ההצלה, ליציאה להצלה שאינה דורשת שהיה של זמן מרובה. בפרק ב ברמב"ם מדובר במצב של מצור שיש לו גדר של "הצלה בזמן מועט" ולכן יש מקום לחוש לסברא שאם לא יוכלו לחזור לביתם מיד לאחר פעולת ההצלה, נמצאת מכשילן לעתיד לבא, מה שאין כן היוצאים להציל ויודעים שפעולות ההצלה עלולות להמשך זמן מרובה, במקרה זה בלאו הכי מוותרים הם על האפשרות לחזור לביתם במשך השבת, לכן לא חששו שאם לא יתירו להם לחזור לביתם שימנעו בעתיד מלצאת ולהציל, והתירו להם חכמים עד אלפיים אמה בלבד כפי שפסק הרמב"ם בפכ"ז, ע"ש. על פי זה התיר למתנדבים באגודה של הצלה לחזור לביתם בשבת הואיל ויוצאים למקום הצלה מקומי ושם לא נתיר להם לחזור לביתם יש חשש שלא יצאו בעתיד כדי להציל.

גם מדברי הרב הראשי לישראל הרב יצחק הרצוג זצ"ל (שו"ת היכל יצחק סימן לב; פסקים וכתבים או"ח סימן נז) אפשר לדייק שיש להתיר איסור תורה ליוצאים להציל, אולם לדעתו אין להתיר חזרת שוטרים לביתם ברכבם, וזה מטעם אחר, כיוון ששוטרים משרתים באופן קבוע אינם בגדר 'נמצאת מכשילן', כיון שיוצאים להציל מתוקף תפקידם, ושונה מאלה היוצאים להציל בהתנדבות בלבד כפי שמוזכר במשנה שלהם התירו גם איסורי תורה.

דין חזרתם של כלל משרתי הצלה

והנה יש לעיין בדברי הרב הרצוג שכתב שאין להתיר לשוטרים לחזור לביתם בשבת מטעם שמא מכשילם לעתיד לבא הואיל וזו מלאכתם ופרנסתם לכן אין חשש שלא יצאו למשמרתם גם בעתיד, הנה על פי דברים אלה גם אחיות רופאים עובדי מד"א ומשרתי מכבי האש היוצאים להציל מתוקף תפקידם ולא בתורת התנדבות, לא יוכלו לשוב לביתם בשבת הואיל וזו משרתם. ואם כן ברור הוא כי שומרי שבת ידירו עצמם מעבודות של הצלה שיש בהם משמרות, שכן ודאי יעדיפו שלא לוותר על שולחן השבת ועל מסגרת השבת עם ילדיהם ובני משפחתם, ואין לך תקלה גדולה מזה. וכבר העיר בזה הרב שאול ישראלי זצ"ל, ובספרו עמוד הימיני (סימן יז אות ו) כתב:

"שכר זה שהם מקבלים עבור טיפול אינו שייך עם הטרחה הכרוכה עם ההשתעממות וההיתקעות לבטלה באיזה מקום נידח רחוק ממשפחתם ומאווירת יום השבת שהיו רוצים להיות בו ככל האנשים האחרים. ואם כי עסקם מכריח אותם לעשות שבתם חול הרי הם רואים את זה רק באותה מידה שהוא הכרח ממש לעצם ההצלה".

דין נמצאת מכשילן שייך גם לגבי אלה המשרתים באופן קבוע, וזה שהם עוסקים בכך באופן קבוע לא מכהה את תחושת ההחמצה שאין הם יכולים לשהות בשבתות עם בני משפחתם.

עוד הוסיף וכתב (שם אות ז):

"והיש לך מכשול גדול מזה של ריחוק שומרי תורה משורות המשטרה, שודאי זה מביא בעקבותיו באיזה מקרים לידי הפסד נפשות שיהא

ראוי לא להסתפק בזה שנאמר שהמעשים המסופקים יעשו על ידי האחרים, בו בזמן שמצד הדין היה להתירם לכולם".

כידוע ענייני פיקוח נפש בשבת לא נמסרים לקטן או לגוי אלא נעשים על ידי גדולי ישראל (שולחן ערוך שכת, יב), ואם לא נתיר לשומרי שבת העוסקים בהצלה לחזור למקומם מדין נמצאת מכשילן, אם כן יגרום הדבר לכך שדיני פקוח נפש בשבת יימסרו לאותם שאינם שומרי שבת, ואילו שומרי השבת ימנעו בצורות שונות לעשות את משמרתם בשבת או שלא יעסקו כלל בעבודות הצלה שיש בהם משמרות כדלעיל, ואין לך תקלה גדולה מזה.

גישה הלכתית מערכתית

ואולי יש מקום לומר כי הערך של שמירת השבת גובר על הערך של עיסוק בהצלה בשבת, ולכן יש לדאוג כי בשבת שומרי תורה ומצוות לא יעסקו בהצלה וכך גם לא יכנסו לשאלות אם מותר לחזור לביתם וכד', על כך נשיב ונאמר כי משימות הביטחון וההצלה במדינת ישראל ההולכת ונבנית לא יכולה להישען רק על גויים מטעמים ברורים, וגם לא יכולה להישען על אלה שאינם שומרי תורה ומצוות, זאת מכמה סיבות: ראשית מהו המסר ביחס למדינת ישראל אם שומרי תורה ומצוות לא יכולים לשאת בנטל של פעילויות הצלה בשבת? מלבד זאת, הרב שאול ישראלי מציין בדבריו (שם) שיש להתייחס לשאלות ההצלה מתוך גישה מערכתית רחבה ולא מתוך גישה מקומית הלכתית פרטית. לדבריו החידוש של הקמת המדינה מציין כי השתנה משהו באלפיים שנים האחרונות, אנו לא עוד בגלות, אלא חיים בתוך מדינה יהודית, ולכן אנו

שואפים לכך שכל המערכות הממלכתיות של המדינה ינהגו בסופו של דבר על פי תורת ישראל. אם כן, גם כאשר אנו דנים בחזרת שוטרים ממקום הצלה, אין אנו דנים בשוטר הפרטי שיכול למצוא פתרון מקומי לבעיית ההלכתית, אלא אנו מחויבים לדון בבעיות הלכתיות אלה מתוך ראייה בה הכל מוכנים לשמוע בקול התורה, ולא על מציאות זמנית בה אולי אפשר למצוא פתרון מקומי.

נקודה זו מצטרפת לנקודה נוספת שמעלה הרב ישראלי, הוא מדייק כי הלכה של חזרה ממקום הצלה נקבעה על פי מצב הדור:

"כי הנה רואים אנו במשנה שחלו שינויים בדין לענין קידוש החודש, שקודם לא זזו משם, וכן ליוצאים להציל, עד שתקנו להם אלפיים אמה... נראה כי דבר זה אינו קבוע, ובאמת בדור המדקדק במצוות שרובם ככולם מכירים את הערך הגדול של פקוח נפש, ודאי לא היו נמנעים להציל אילולא האפשרות לחזור... ורק בדור מאוחר יותר, נחלש קיום המצוות, וראו חכמים שזה יכול לשמש מכשול, ועל כן תקנו להתיר. על פי זה יש מקום גדול לדון בדורנו דור יתום... ואף אלה השומרים מרובים בהם שקשה להם לעמוד בנסיון, שאם נטיל עליהם את הדין כפי שהוא - הרי על כל פנים זה יחליש אצלם את הרצון לשמש בתפקיד מעין זה".

האחריות הכללית של חכמים והבנתם כי המציאות המשתנה של ירידת הדורות היא זו שהביאה את חכמים לערוך שינוי ולתקן תקנות חדשות שיעודדו יציאה בשבת למקום הצלה או הגעה למקדש כדי להעיד על ראש חודש שנראה בזמנו.

גם כיום, ברור לכולנו שאם לא ימצא לשוטר הדתי פתרון הלכתי שיוכל

לחזור לביתו בשבת ולשבת לשולחן שבת עם אשתו וילדיו הוא יעדיף לעבוד במקום עבודה אחר ולא לעסוק בהצלה ובביטחון הציבור. לכן דברי הרב ישראלי שרירין וקיימין בפרט בימינו שב"ה עם ישראל בונה את עצמו בתוך מסגרות ממלכתיות, וכדי שנוכל בעתיד לראות גם את המערכת המשטרתית - שהיא מאבני היסוד של חוסנה של המדינה והחברה - מערכת היכולה לנהל את עצמה גם מתוך עולם ההלכה, מחייבת את גדולי הדור להתמודד עם השאלות ההלכתיות לא רק באופן מקומי פרטי אלא באופן מערכתי שיאפשר לשוטרי הדת להיות איש מקצוע במלא מובן המילה וגם איש העומד בקריטריונים הלכתיים המאפשרים לו לשרת את החברה ואת המדינה היהודית.

הצלה לאומית והצלה מקומית

ואולי אפשר ללמוד את עקרון הדברים הנזכרים גם בהקשר לסתירה בדברי הרמב"ם הנזכר לעיל, ושמה יש מקום לחלק בדברי הרמב"ם בין שני סוגי הצלה: סוג אחד הקשור להצלה לאומית כגון עכו"ם שבאו לצור על ישראל שבמקרה זה הרמב"ם לא הגביל את החזרה ממקום ההצלה, וסוג שני - הצלה מקומית כמו חכמה הבאה לילד, והבאים להציל מן הדליקה מן הגייס מן הנהר והמפולת - שלהם ניתן אלפיים אמה ותו לא.

החלוקה נובעת גם מכך שהרמב"ם סמך את דין החזרה מהצלה לדין עיירות שצרו עליהם גויים שהיא סוגיה בפני עצמה שנידונה בגמרא בערובין אחר הסוגיה דנן, ומה ראה הרמב"ם לסומכם יחד ולא לכתוב הלכה זו בפני עצמה כפי שפסק בפרק כז. ואפשר שהרמב"ם סובר שיש לחלק בין הצלה לאומית, להצלה מקומית. כשעכו"ם באים לצור על

עיירות ישראל, צריך את מיטב בחורי ישראל מכל קצוות הארץ שיבואו להגן על אחיהם ולהלחם, הואיל וכל אחד יכול להכריע את המלחמה, וכלשון הרמב"ם (שם): "ואסור להן להתמהמה למוצאי שבת", שכן מצב כלל האומה נתון בסכנה ויש לאסוף את כל מי שיכול לבא להציל; ובמקום שיש פקוח נפש לכלל האומה תלה הרמב"ם את היתר החזרה בטעם שאם לא כן נמצאת מכשילן. מה שאין כן בהצלה מן הגיס שהיא פעולה שאינה מצריכה גיוס כללי של כל האומה, ואפשר להסתפק באנשי העיר, או בצבא קבע והסדיר. והוא הדין לבאים להציל מן הדליקה ומן הנהר שמדובר בהצלה מקומית פתאומית ולכן אין מקום לחשש שלא יבואו להציל, שכן להצלה מקומית בדרך כלל אנשי העיר באים להציל באופן ספונטני גם אם ידעו שלא יוכלו לחזור אלא עד אלפיים אמה בלבד. ואף שחובת ההצלה גם במקרים אלה היא על כולם, אולם מכיוון שאין אנו חוששים שתהיה מציאות בה לא יבואו להציל, לכן לא התירו אלא עד אלפיים אמה ותו לא; מה שאין כן הצלה המצריכה גיוס כללי, ודו"ק².

אם חילוק זה נכון, הרי שפעילות המשטרה בשמירת הסדר והביטחון הפנימי היא פעילות לאומית, שהרי בלעדי פעילות המשטרה איש את אחיו חיים בלעו, ובמציאות החברתית בה אנו שרויים פעילות המשטרה בשמירת הסדר יש בה מימד לא רק של שמירת הסדר הציבורי אלא גם של פקוח נפש פשוטו כמשמעו. ברור הוא, כי פעילות המשטרה אינה יכולה להיות פעילות העוסקת בסדר הציבורי רק בימות החול

2 עיין תחומין יז עמ' 66 מאמרו של הרב יגאל אריאל שליט"א על חזרה ממקום הצלה של יחידת חילוץ הגולן שגם הוא כתב חלוקה דומה בדברי הרמב"ם.

ולא בשבתות, שהרי מציאות זו ודאי תוביל למציאות של פיקוח נפש ולאנרכיה חברתית, לכן היוצא למשמרת במסגרת פעילות משטרתית הרי הוא כיוצא להצלת הרבים שעל כך כותב הרמב"ם שיש להתיר חזרתם לביתם מדין שלא תהא מכשילן לעתיד לבוא, ושלא כמי שיוצא להצלה מקומית שיש להתיר לו עד אלפיים אמה ותו לא.

בין שוטר לאיש צבא

אמנם יש עדיין מקום לשאול מה ההבדל בין מי שמתגייס למשימת שיטור למי שמתגייס למשימות צבאיות, הרי ידוע הוא ומפורסם כי איש הצבא כלל אינו חוזר לביתו בשבתות, זה כולל לא רק חיילים המשרתים בסדיר אלא אף חיילים המשרתים בקבע שהם נשואים ובעלי משפחות ולמרות זאת אינם חוזרים לביתם בשבת אלא נשארים יחד עם חייליהם בבסיסים הקבוע. מדוע בצבא לא נאמר שאם לא נתיר להם לשוב לביתם בשבת נמצאת מכשילן לעתיד לבא? ואדרבה, הרי עיננו רואות כי ב"ה למרות שהמשרתים לא שבים לביתם בשבתות, הרי שקצינים דתיים רבים ממשיכים להתנדב למען האומה ונושאים במשימת הביטחון למרות המחירים הכבדים של שולחן שבת עם בת הזוג והילדים. האם דינו של איש משטרה שונה הוא מדינו של איש צבא?

אמנם לגבי חיילים הרי שמצאנו שהתירו דברים בשבת מדין "נמצאת מכשילן לעתיד לבא" כך כתב הכסף משנה לבאר את הטעם שפטרו ארבעה דברים במחנה (עיין רמב"ם הלכות מלכים פרק ו' הלכה יב), וכך דייק הגרש"ז אוירבך זצ"ל הובא בספר צבא והלכה (עמ' רלו). אמנם אצל חיילים לא התירו חזרה אלא לבסיסם בתום פעילות צבאית, אולם

לא התירו חזרה של איש הצבא לבתו האזרחי בתום פעילות צבאית (שו"ת מלומדי מלחמה סימן מא; כחיצים ביד גיבור ח"ב עמ' 40).

אלא שכאן יש מקום לחלק בין חייל סדיר שמציאות ביתו היא הבסיס הצבאי והחייל פועל מכח פקודה והחוק, ואין כל חשש שמא בעתיד יתרשל במילוי תפקידו ולכן אין להתיר לו חזרה לביתו האזרחי, לבין קצינים בעלי משפחות המשרתים שלא מכח החוק והפקודה, אלא מתוך בחירה ותחושת שליחות לאומית, שאפשר שיש מקום לדון להתיר להם במקרים מסוימים אף לחזור לביתם. וכבר דנו פוסקים במקרה בו קצינים יצאו לחופשה קצרה מהפעילות הצבאית ושבתו בביתם עם בני משפחתם והייתה הקפצה שגרמה להם לעזוב את בני משפחתם בשבת, אם יש להתיר להם בתום הפעילות הצבאית לחזור לביתם? בספר קשרי מלחמה (הקדמה) טען שבנידון זה, אם לא נתיר לקצינים אלה לחזור לביתם הרי שבמציאות הצבאית המורכבת זה ודאי עלול לגרום לקצינים אלה שלא להירתם למשימות קצונה בכירות יותר, או לחילופין, במקרים מסוימים הם אולי עלולים להפעיל "ראש קטן" ביחס למשימות של היחידה (עיין שם). לכן יש היתר לקצינים אלה לחזור לביתם אם הם שבתו בביתם לפני הפעילות המבצעית.

ועדיין בנידון דידן נראה לומר כי אין להשוות דין שוטר לדין קצין צבא, שכן המציאות הצבאית היא שקצין צבא יודע מראש שיש שבתות שאין הוא מגיע הביתה הואיל ועיקר הפעילות הצבאית היא בדרך כלל רחוקה מהבית, בגבולות המדינה או בריכוזי אוכלוסיה רגישים מבחינה לאומית, ולכן לאיש הצבא אין כל צפייה לחשוב כי בשבת הוא ישאיר את המשימות והאחריות הצבאית על אחרים וייסע לביתו לחוות את השבת עם בני משפחתו. בעניין זה נוהג הקצין כמו כל קציני צה"ל הנמצאים

לרוב בבסיסים צבאיים רחוק מביתם האזרחי. לכן המקרים בהם אנו דנים הם מצבים בהם הקצינים היו בביתם בשבת שיכולים לחזור לביתם בתום הפעילות הצבאית. מה שאין כן מציאות השוטר, השוטר פועל בתוך העיר הגדולה, ואין כל חובה ערכית מערכתית או משימתית להישאר במשך כל השבת בתחנת המשטרה. אין אף שוטר במדינת ישראל שמשרת בתחנת משטרה במשך כל השבת במסגרת עבודתו כשוטר. לכן ברור הוא כי אם שוטר שומר תורה ומצוות, בניגוד לשוטרים אחרים, יצטרך לשבות בתחנה במשך כל השבת ולא יחזור לביתו כדי לסעוד עם בני משפחתו, ודאי לא יוכל להחזיק כך מעמד לאורך זמן, ואין לך מכשילן לעתיד לבוא גדול מכך.

לסיכום:

מחלוקת היא באחרונים אם יש להתיר חזרה ממשמרת שיש בה הצלה באיסור דרבנן או אף איסור דאורייתא. לגבי מערכת של הצלה במסגרת פעילות של משטרה, הרי שברור הוא שאם לא נתיר לשוטרים השומרים תורה ומצוות לחזור לביתם בשבת סביר להניח ששוטרים אלה לא יוכלו לשרת במסגרת מערכת השמירה על הסדר והביטחון האישי בתוך מדינת ישראל, ואין לך תקלה גדולה מזו. ולהלכה ולמעשה, לאחר בירור ולימוד המערכת המשטרתית, נודע לנו כי בשבת המשטרה אוספת את השוטרים מביתם בניידת משטרה ואף מחזירה את השוטרים בניידת לביתם בתום משמרתם. ניידת זו משמשת כניידת לכל דבר, ובאם יש אירוע שיש בו צורך של התערבות משטרתית הרי שגם ניידת זו מצטרפת לפעילות המשטרתית ופועלת במסגרת בטחון הפנים. באופן

זה נראה כי ההיתר לחזור הביתה בשבת בתום המשמרת הוא רחב, שהרי גם בעת בה השוטר חוזר לביתו ממשיך הוא גם בעת נסיעתו בתפקידו כשוטר מן המניין. אמנם במקרה זה הרי שהנסיעה בשבת היא נסיעה מיוחדת לטובת החזרתו של השוטר לביתו, אולם מכיוון שסוף סוף יש ערך למציאות הניידת ברחובות העיר, הרי דומה הדבר למתנדב במד"א שחוזר בשבת עם רכב ההצלה, שכל זמן שהוא עם רכב ההצלה, הרי שאם יצטרכו שוב להציל הרי הוא עדיין עומד על משמרתו.

פרוייקט מאמינים במשטרה

הרב אריאב יוסט

וחזרה מלכות לישראל יתר

על מאתיים שנה - האתגר:

ממלכתיות

לאחר שהרמב"ם מתאר בהלכות חנוכה את הצרה הגדולה בה היה נתון עם ישראל בתקופה בה שלטו היונים ולאחר שהוא מתאר את נס הניצחון במלחמה, הוא מסיים במשפט: "וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה עד החורבן השני".

הרמב"ם איננו מסתפק בנוסח המופיע בגמרא, הוא איננו מסתפק בשמחה על הניצחון הנקודתי במלחמה אלא צופה למרחוק ומתבונן בתהליך כולו. לדידו של הרמב"ם, השמחה היא בעיקר על כך שחזרה מלכות לישראל ושעם ישראל שב להיות עם עצמאי יותר ממאתיים שנה.

בל נטעה, הרמב"ם איננו תמים, הרמב"ם יודע שהמדינה הזאת לא החזיקה יותר מדי זמן מעמד ושלאחר מאתיים שנה בא חורבן גדול מאוד שהוציא את ישראל לגלות בת אלפיים שנה. הרמב"ם גם יודע שהמלכות של החשמונאים הלכה והידרדרה מבחינה מוסרית ורוחנית, הרמב"ם ידע היטב שמדינת החשמונאים לא היתה מדינה האידיאלית. הוא ידע שרבתה באותה מדינה השחיתות החומרית, המוסרית והדתית ואף על פי כן ראה הרמב"ם לנכון להדגיש כי תכלית השמחה היא על כך שעם ישראל יכול היה להקים מדינת עצמאית פחות או יותר.

מדינה עצמאית זה אתגר רציני ביותר ובאתגר הזה ניסינו להתעמק במפגשים שהיו לנו. מדינה מצריכה כבר מבט ממלכתי מכל אחד ואחד ובודאי מבעלי תפקיד ממלכתי. כשלבשתם מדים, מדי משטרת ישראל, הפכתם ברגע אחד לאנשים ממלכתיים, המבט שלכם כבר לא יכול להיות פרטי. אתם אינכם מייצגים לא את הקהילה שלכם ולא את המגזר, לא את השכונה שלכם ואפילו לא את העיר שלכם. אתם נציגי המדינה, אתם שלוחי העם כולו. אם רוצים מדינה אז אי אפשר להישאר בחוג המצומצם שלך. גם אי אפשר שכל קהילה וקהילה תחשוב ותדאג רק לעצמה ולאינטרסים שלה, אחרת לא תהיה כאן מדינה, אלא קהילות קהילות, כמו שהיינו בגלות.

במדינה ריבונית לא כל אחד ולא כל קהילה יכולים לעשות כל מה שהם רוצים, גם אם נניח שהם צודקים והמדינה טועה. אם כל אחד יעשה מה שהוא רוצה תהיה פה אנרכיה, יהיה בלגן ואפשר יהיה לסגור את המדינה. גם אם המדינה לא עושה בדיוק מה שאנחנו חושבים שנכון לעשות אי אפשר שכל אזרח ייקח את החוק לידיים ויעשה מה שהוא רוצה.

מסתבר שלהתחנך ולחנך לתפיסה ממלכתית זה אתגר קשה מאוד. בימי החשמונאים לא הצליחו במשימה הזו ולכן גלו. השאלה הגדולה היא אם אנחנו נוכל לעמוד במשימה, והיומיום מראה לנו עד כמה האתגר גדול ומורכב. קודם כל צריך לחנך לסובלנות ולסבלנות, צריך לחנך לדרך ארץ שקדמה לתורה וצריך לחנך לתפיסה ממלכתית מאחדת ולא מפרקת ומפלגת.

זהו כנראה תהליך ארוך ומייגע שצריך להשקיע בו המון מאמץ. אבל

בשביל זה חזרנו הביתה לארץ ישראל, בשביל זה הקמנו מדינה, בשביל שנוכל לחיות פה ביחד, "בארץ חמדת אבות" שרק בה "תתגשמה כל התקוות".

אתם אולי חושבים ומרגישים שאתם עסוקים ב"קטנות" בהכשרה המפרכת שלכם. זהו טבעו של קורס, אולם אתם צריכים לעצור מדי פעם ולרומם את המבט. מדינה לא יכולה להתקיים בלא משטרה שתדאג לסדר הציבורי. עסקנו בדמות "השוטר", שתופס מקום נכבד מאוד בתהליך היווצרותו של עם ישראל במצרים. לשוטרים יש תפקיד קשה, מתסכל וכפוי טובה. כולם חושבים שהם נגדם אבל למעשה השוטר שומר על הסדר הציבורי ועל האפשרות לחיות חיים נורמאליים במדינה מתוקנת ש"אילולי מוראה של מלכות, איש את רעהו חיים בלעו". הצבא עסוק במקרי קיצון ובמה שקורה מעבר לגבולות, המשטרה דואגת לקיום האזרחי היומיומי. זהו תפקיד חשוב מאוד וצריך להתכונן אליו פיזית, אתית, מוסרית ורוחנית. אני בטוח שאתם זוכים בקורס להכנה הפיזית והאתית. בית המדרש הוא המקום בו נתכונן יחד לאתגרים הרוחניים העצומים שעומדים בפניכם. בהצלחה.

הרב אלי רייף

מעברים

המעבר הראשון בחיי האדם הוא הלידה. בלידה התינוק עובר מעובר השוכן בתוך רחם האם לחיים במנותק מן האם. מאפיין בולט של מעבר זה לפחות במישור הפיזי שהוא מעבר חד כווני. התינוק מנותק מחבל הטבור ומרגע שיצא לאוויר העולם אין הוא יכול לשוב. גם כאשר אדם עובר דירה לרוב המעבר הוא חד כווני ואין שבים לדירה אותה עזבנו. מטבע הדברים מעבר חד כווני מלווה בעזיבה מסוימת.

כבר התורה האירה לנו דבר זה באומרה 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו'. כדי לדבוק במקום חדש נדרשת עזיבה מסוימת של מקום אחר. אין שני מקומות יכולים לדור יחד כשכל אחד שומר על כל מקומו. נדרש צמצום עצמי כדי לפנות מקום אחד לשני. העזיבה/היציאה אינה פשוטה, אלא תהליך מורכב שמצריך כוחות נפש רבים.

אבל ישנו מעבר מסוג אחר. מעבר דו-כווני. האדם יוצא לעבודתו בכל יום ושב לביתו - "יצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב" (תהלים קד). מעבר כזה הוא מעבר זמני, שעיקרו הוא בתנועת המטוטלת בין שני מקומות. זהו מעבר מסוג עובר ושב. אחד המאפיינים הבולטים של מעבר כזה הוא שקשה יותר לתחם את הגבול בין המקומות ביניהם מתרחש המעבר.

האדם נמצא בעבודה וחושב או עוסק בצורכי ביתו, וכשהוא בבית הוא עוסק וחושב על צורכי עבודתו. לא רק סיבות פרקטיות כגון עומס המשימות לטשטוש המעבר. ישנן סיבות עמוקות יותר לניסיון המודע

והבלתי מודע לטשטש גבולות לדוגמה: הקושי הנפשי לערוך מעבר יום יומי, הרצון לקבל תמיכה מהסביבה, במסגרת הזוגית הרצון לשתף ולהנמיך את הריחוק בין בני הזוג שנוצר מטבע הדברים בשל מקומות העבודה השונים, ועוד.

אולם לטשטוש יש גם מחיר. במישור האישי דווקא עירוב התחומים פעמים רבות יוצר עומסים אישיים וסביבתיים. לכל מקום יש שפה משלו ומערכת הרגשות, התנהגויות ותגובות היחודיים לו. טשטוש התחומים יוצר מתחים בין השפות השונות.

בנוסף, עלול להיווצר מתח בין העובר ושב לבין הסביבה הייחודית לכל מקום שקשה לה לסגל עצמה למקום האחר אותו מנסה העובר להכניס לתוכה. הסובבים מבקשים את המקום הייחודי שלהם, ואף מצפים מהעובר להיות פנוי אליהם ואל מקומם ולא רק שלא יכניס את מקומות אליהם אלא יכניס את עצמו לתוך מקומם.

לא כל דבר שאנו מביאים מעבודה לבית בני הבית מוכנים לשמוע, וכך גם לגבי החברים בעבודה. פעמים רבות קשה להם מאוד להבין או להתחבר לסיטואציות או לחוויות המסופרות מהמקום האחר. אי ההבנה לעתים עלולה ליצור מתח, מפח נפש או כעס ולעתים אפילו סוג של ניכור. יש שאדם מביא חוויה מהעבודה או מביתו שנראית זרה או מוזרה רק בשל הפער הגדול בין שני המקומות.

יש דברים שאין בני הבית יכולים לשאת, כך לדוגמה יש להניח שאם רופא הרגיל לראות מראות קשים יספר לבני ביתו על מה שראה הם ידעזעו ויחוו חוויה נפשית קשה. חז"ל האירו לנו על כך בדבריהם על פטירת שרה שפרחה נשמתה כאשר נתבשרה על ידי השטן על מיתת

יצחק. ואף ליעקב אבינו, מספרים חז"ל, שהודיעו לו על מציאת יוסף באופן הדרגתי ובדרך שיר כדי שלא תצא נשמתו.

ככל שהפער בין מקומות גדול יותר כך עירוב התחומים מורכב יותר. כך לדוגמה ניתן לראות כיצד חיילים השבים לביתם מכניסים לתוכו את שפת הצבא, ולחילופין כיצד מפקדים מנסים לדחוק את הפינוק והעדינות הביתית של החייל מחוץ למרחב הצבאי.

בין המעבר במציאות לבין המעבר בזמן ובאדם ישנו פער. בעוד שהמעבר הפיזי במרחב ברור וחד. המעבר הנפשי מצריך זמן והסתגלות. המחשבות והזכרונות מלווים אותנו גם לאחר שעשינו את המעבר הפיזי. אחת השאלות המרכזיות במעבר דו כווני תדיר הוא מה עלי לתחום ובמה עלי לשתף, מה עלי להשאיר בחוץ ועם מה אני נכנס. כדי להיכנס למקום נדרשת אומנות הצימצום ופינוי המקום בתוכי על מנת לאפשר את כניסתי למקום החדש והשתלבות בו.

המעבר דורש זמן. למרכיב הזמן יש השפעה משמעותית על תהליך ההבשלה. לא פעם אדם מוצא שהוא עבר ממקום למקום, אבל שפתו והילוכו ממשיכים להיות כמו במקום ממנו יצא. הזמן נדרש גם למי שעושה את המעבר וגם לבני המקום שבו מתרחש המעבר. את מרכיב הזמן במעבר מסמלת תחנת הביניים, וכך מספרים חז"ל על מעבר של מי ששב לביתו.

"רבי חנניה בן חכינאי הלך ללמוד שנים עשר שנים בבית המדרש של רב. עד שהגיע השתנו שבלי העיר ולא ידע ללכת לביתו. הלך וישב בשפת הנהר הסמוך לעיר, שמע שמכנים נערה אחת "בת חכינאי" "בת חכינאי", מלאי כדך ונלך. אמר: מכאן שזו ביתי, הלך אחריה. ישבה

אישתו עסקה בלישת הקמח הרימה עיניה וראתה אותו, פרח רוחה. אמר לפניו: רבש"ע, ענייה זו, זה שכרה? ביקש רחמים עליה והחייה אותה".

אמנם בסיפור זה מתואר מעבר חד כווני. אבל הוא מחדד את הפער בין העובר לבין סביבתו. המציאות טופחת על פני העובר פעמיים. בפעם הראשונה בשינוי שחל מעת שיצא ועד ששב שלא היה מוכן אליו עד שאינו מכיר כלל את המקום החדש, ובפעם השנייה בסביבה שאינה מוכנה לשיבתו ואינה יכולה לעכל את השיבה. אכן, חכם אחר למד ממעשה זה וניסה לרכך את שיבתו - "רבי חמא בר ביסא הלך וישב שנים עשרה שנים בבית המדרש. כאשר בא, אמר: לא אעשה כאשר עשה בן חכנאי, הלך וישב בבית המדרש, שלח שליח להודיע לביתו ששב...".

חכם זה ניסה ליצור תווך. לשם כך נקט בשתי דרכים: האחת ע"י ההודעה והשניה ע"י ההשהייה - שהה בית המדרש בעירו. על ידי השהייה הוא ביקש לרכך גם את המעבר שלו שהרי הוא יצא מבית מדרש, ומסתבר שבשהייתו בבית המדרש הוא יקלוט ויספוג ממה שמתרחש בעירו. ובמקביל, הוא מאפשר הכנה במקום החדש בבית. הוא הכיר בכך שכדי להיכנס למקום צריך שיווצר מקום להיכנס אליו - לא רק במרחב פיזי אלא בעיקר במרחב נפשי. הוא בחר בדרך ההדרגה.

דבר זה כבר למדנו מיעקב אבינו הן ביציאתו לחרן והן בחזרתו הוא עוצר לתחת ביניים. בשתי הפעמים החניה בתחנת הביניים אינה סתמית אלא מלווה בהתרחשות משמעותית שמסמלת את המעבר ומשמעותו.

במעברים דו כוונים קבועים אין צורך בחניית ביניים ארוכה, אבל אפשר לחנות חניה מועטת. יש חשיבות לחניה גם במרחב הפיזי. ניתן להשתהות מעט לפני היציאה מהרכב או לפני הדלת.

החניה מדגישה לאדם את המודעות לתהליך המעבר שעליו לעשות, ומאפשרת לו התכוונות וריכוז. היא מאפשרת לאדם ליצור בתוכו פניות נפשיות ורגשיות ויכולת של התבוננות ומחשבה, ואף מזכירה לעובר את הצורך בהחלפת השפות השונות שבין המקומות השונים.

בשעת החניה העובר שואל את עצמו כיצד אני מפנה את עצמי למקום אליו אני נכנס. מה אני מפנה מתוכי ומותיר בחוץ כדי שאוכל להתפנות למקום החדש. מה עלי להותיר בחוץ כי אין לבני המקום שאליו אני נכנס פניות או יכולת להכיל. עתים שהחניה נעשית לפני הכניסה ועתים שנכנסים ומגלים שעלינו לחנות פעם נוספת כדי לפנות מקום נוסף, על מנת שיוכל להשהות במקום אליו הגיע.

אם שמענו מהסביבה ביטויים כמו "אתה לא מקשיב", "אני לא מבין", "אני מעדיף לא לשמוע על כך" או רמזים של קוצר רוח לסיפורנו, אין טעם להתרגז על הסביבה ויש להניח שהבעיה אינה אצלם אלא אצלנו. מסתבר שפשוט איננו עושים נכון את המעבר ועלינו להתבונן לתוכנו פנימה פעם נוספת כדי ללמוד כיצד לבנות באופן מדויק יותר את המעבר, לבחון מה עלינו לפנות ולמה עלינו להתפנות.

מידעון לשוטרי

| הרב אליהו מוגרבי - רב ראשי משטרת ישראל

טלפון בלשכה 02-5396200,

נייד-050-6272430

| הרב משה גפני, סגן הרב הראשי ורב יחידות מטא"ר 050-6273043

| הרב אנשיל פרידמן, רב מחוז צפון 050-7330373

| הרב אליהו קב, רב מחוז תל-אביב 050-6272291

| הרב אשר מלמד, רב מחוז מרכז 050-6274289

| הרב אליהו חרל"פ, רב מחוז ירושלים 050-6273793

| הרב אריאל בן חמו, רב מחוז דרום 050-6272943

| הרב בועז גלעדי, רב ראשי מג"ב 050-6273093

| הרב שמואל הרליך, רב בה"ד מג"ב 050-6272509

| הרב יואל שם טוב - רב מחוז צפון 050-6273351

050-7509330	הרב אלדד גוטל, רב מג"ב ירושלים
050-6272249	הרב יצחק בלייכברד, רב מג"ב איו"ש
050-6274597	הרב יעקב רביץ, רב מחוז מרכז
050-6276093	הרב ראובן כמול, רב מחוז דרום
08-9241167	בית מדרש "מכינה לחיים"
08-9241050	
08-9241053	פקס
052-8308370	"הרב רמי ברכיהו, ראש בית המדרש
054-2003048	"אבינעם גואלמן, מנכ"ל התוכנית

ניתן להגדיל את גובה הפנסיה שתשולם לכם באופן משמעותי.

כעובדי כוחות הביטחון, חשוב לבדוק לאיזו קרן פנסיה אתם משתייכים. לשוטרים הוותיקים יש קרן פנסיה תקציבית, אך אם הצטרפת לכוחות הביטחון אחרי תחילת 2004, קרן פנסיה שלך היא קרן אישית, באחריותך הבלעדית. בפגישה אישית עם סוכן פנסיוני תוכלו להגדיל את גובה הפנסיה שתשולם באופן משמעותי.

הידעתם?

מצב הבראות של חבריך לקרן יכול להשפיע על הפנסיה שתשולם לך בגיל הפרישה.

הידעתם?

העיסוק של העמיתים החברים איתך באותה קרן פנסיה משפיע על הקצבה בגיל הפרישה.

הידעתם?

קיימת אפשרות להגדיל באופן משמעותי את קצבת הפנסיה שלך על ידי הפחתת דמי הניהול.

הידעתם?

ניתן לבחור לאיזו קבוצת גיל להשתייך ובכך להשפיע על גובה קצבת הפנסיה בגיל הפרישה.

הידעתם?

חוקים יכולים להגדיל את הפנסיה הצפויה ללא הגדלת ההפרשות החודשיות לקרן.

הידעתם?

עובדי משטרת ישראל, באפשרותכם להגדיל את ההפרשה החודשית ובכך להגדיל את קצבת הפנסיה הצפויה.

אנו ממליצים לבדוק את התנאים בקרן הפנסיה שלכם, בפגישה אישית עם סוכן פנסיוני המכיר היטב את הצרכים המיוחדים של עובדי כוחות הביטחון.

**אל תמתינו, התקשרו עכשיו
רכז הגיוס: 052-7771727**

הלמן-אלדובי
קופות גמל ופנסיה בע"מ

הלמן-אלדובי: משקיעים בך.

למקרים דחופים ניתן לפנות
למנהל תחום כוחות הביטחון שמעון מאיר 052-5446602

המידע המובא לעיל הינו כללי ותמציתי ונועד בכדי להסב את תשומת הלב בלבד. המידע האמור איננו מהווה ייעוץ או שיווק פנסיוני ואו תחליף לייעוץ/שיווק כאמור. המוחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל אדם. ט.ל.ח.

www.hag.co.il

הלמן-אלדובי
קופות גמל ופנסיה בע"מ

הלמן-אלדובי. משקיעים בך.

הלמן-אלדובי, בית ההשקעות של השוטרים ועובדי כוחות הביטחון

לכל מטרה בתנאים מועדפים מכספי הקופה או מאמצעי הבנק.

הלוואות¹

בדמי ניהול² על הקופות הפעילות של שוטרים ועובדי
כוחות הביטחון.

הטבות בלעדיות

של משווקים פנסיונים מורשים בפריסה ארצית,
אשר מלווים אותך לאורך כל הדרך לזיהוי החיסכון
המתאים ביותר לצרכיך.

צוות פנסיוני מקצועי

מאויש בצוות מקצועי, המכיר היטב את
הצרכים הפנסיונים של עובדי כוחות הביטחון.

דסק שירות לקוחות ייעודי

למידע מקצועי ולבירור מצב חשבון
התקשרו לדסק כוחות הביטחון:
03-6109999

כל מה שרצית לדעת אודות
החיסכון הפנסיוני שלך

¹ ההלוואות הינן בכפוף לתנאי החברה המנהלת / הבנק
שעשויים להשתנות מעת על פי שיקול דעתם ובכפוף לכל דין.

² נתון לשיקול דעת החברה ובכפוף להוראות כל דין.

* המידע המובא לעיל הינו כללי ותמציתי ונועד

בכדי להסב את תשומת הלב בלבד.

המידע האמור אינו מהווה ייעוץ או שיווק פנסיוני

ואו תחליף לייעוץ/שיווק כאמור המתחשב

בתנאים ובצרכים המיוחדים של כל אדם. ט.ל.ח.

